

سلسله مباحث سلامت و ایمنی نظامی

با تأکید بر سیستم مدیریت سلامت، ایمنی و

محیط زیست در محیط‌های نظامی

مبانی ارگونومی و آنتروپومتری

غلامحسین پور تقی

سرشناسه	: پورتنقی، غلامحسین، ۱۳۴۳-
عنوان و نام پدیدآور	: مبانی ارگونومی و آنتروپومتری: سلسله مباحث سلامت و ایمنی نظامی
با تأکید بر سیستم مدیریت سلامت، ایمنی و محیط زیست در محیط‌های نظامی / نویسندگان	
غلامحسین پورتنقی، حامد صادقی‌علوی؛ تهیه‌کننده معاونت ایمنی و اقدامات تأمینی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.	
مشخصات نشر	: قم: اعتدال، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۸۶ ص.: مصور (بخشی رنگی)، جدول، نمودار.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۲۶۹۳-۱۸-۴
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه .
موضوع	: مهندسی انسانی
موضوع	: ارگونومی
موضوع	: انسان -- اندازه‌گیری بدن
شناسه افزود	: : دقتی‌علوی، حامد، ۱۳۵۱ -
شناسه افزوده	: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، معاونت ایمنی و اقدامات تأمینی.
رده‌بندی کنگره	: ۳۹۴ م ۲۹۶ : TA ۱۶۰
رده‌بندی دیویی	: ۶۲۰ ۸۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۴۲۱۶۰۸

نام کتاب:

مبانی ارگونومی و آنتروپومتری

پدیدآور: دکتر غلامحسین پورتنقی

ناشر: نشر اعتدال

ویراستاری فنی: حمید خدادادی، حامد صادقی‌علوی، ارسطو مصباحی، رضا کریمی

نوبت چاپ: اول

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۶۹۳-۱۸-۴

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

تاریخ انتشار: ۱۳۹۴

بهاء: ۱۰۰۰۰۰ ریال

آدرس: تهران، ستاد کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، معاونت ایمنی و اقدامات تأمینی،

مرکز مطالعات و پژوهش‌های ایمنی و اقدامات تأمینی

حق چاپ و نشر برای معاونت ایمنی و اقدامات تأمینی سپاه محفوظ می‌باشد.

پیشگفتار:

ایمنی در مفهوم جامع آن در فرهنگ متعالی اسلام به عنوان یک ارزش مطرح شده و با تعبیرات لطیفی مانند برترین نعمت ها، نعمت قدر ناشناخته و از نظر دور مانده، نعمتی که بدون آن خیری در زندگی نیست، نعمتی که آدمی از شکر آن عاجز است، حسنه دنیا، دارایی مخفی، سرمایه زندگی و ده ها عنوان دیگر ذکر شده است.

لذا جامعه اسلامی با توجه به غنای فرهنگی و آموزه های دینی می بایست نسبت به جوامع دیگر از سطح ایمنی بالاتری برخوردار باشد و در این همین جهت، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به عنوان یک سازمان پیشرو، برای ایفای نقش و مأموریت عظیم و الهی خود، باید از آمادگی عملیاتی در سطحی عالی و مطلوب برخوردار باشد و برای تحقق این آیدگ، باید ایمنی در مفهوم جامع و پایدار خود تحقق یابد.

بر همین اساس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، سرمایه گذاری در حوزه ی ایمنی را یک پس انداز و ذخیره سازی برای آینده تلقی می کند و آن را اقدامی لازم برای ارتقاء و افزایش توان دفاعی می داند. لذا حفظ و ارتقاء ایمنی در سازمان سپاه به عنوان یک تکلیف تلقی می شود.

در جهت انجام این تکلیف و در جریل استقرار موثر فرایند ایمنی، یکی از وظایف مهم سازمان، ایجاد بستری مناسب جهت مشارکت و ایجاد انگیزه برای آحاد عناصر انسانی خویش است. در همین راستا و اهداف تعمیم و سوق دادن اطلاعات و دانش موجود در جهت رشد و ارتقای آمادگی های لازم در حوزه ایمنی و برطرف نمودن عیوب عمده و همچنین تقویت فرهنگ ایمنی سازمان سپاه، این کتاب تهیه شده است.

در این کتاب سعی شده است مجموعه ای از مطالب پیرامون مبحث مبانی ارگونومی و آنتروپومتری در اختیار افراد قرار گیرد تا با درک کاربردهای این علم نیازمندی های یگان خود را شناسائی، ارزیابی و در پیامد آن سعی در رفع آن بنمایند.

مرکز مطالعات و پژوهش های معاونت ایمنی و اقدامات تامینی

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

فهرست

مقدمه.....	۱۰
فصل اول: تاریخچه، کلیات و مفاهیم پایه.....	۱۵
تاریخچه.....	۱۷
کلیات و مفاهیم پایه.....	۲۰
فصل دوم: آنتروپومتری (تکنیک ها و ابزار).....	۳۹
ابزار اندازه گیری.....	۴۱
روش اندازه گیری فواصل مستقیم.....	۴۳
روش عکاسی و فیلمبرداری.....	۴۳
آنتروپومتریک استاتیک.....	۴۵
فصل سوم: ارائه داده های آنتروپومتری.....	۶۷
روش ها و تحقیقات در آنتروپومتری.....	۶۹
تحقیقات آنتروپومتری.....	۶۹
داده های آنتروپومتری.....	۶۹
ارائه داده های آنتروپومتری.....	۷۰
تحلیل آماری داده های آنتروپومتری.....	۷۱
فصل چهارم: کاربردهای آنتروپومتری.....	۸۱
کاربرد برخی از شاخص های آنتروپومتری.....	۸۳
منابع.....	۸۶

مقدمه:

سوابق تاریخی و تجربیات نظامی گذشته بخصوص در طی دوران دفاع مقدس نشان داده است که قدرت نظامی ایران بر مبنای نیروی پیاده شکل گرفته و این بخش ستون فقرات عملیات رزمی را تشکیل میدهد.

ساختار اصلی دکترین جنگ نامتقارن نیز با تکیه بر این نیروها طراحی شده است و همه اینها این نکته را نیز از نظر دور نمی دارد که این افراد هستند که تجهیزات مدرن را بکار می برند و باعث پیروزی در نبرد می گردند. از سوی دیگر توجه به این نکته ضروری است که علاوه بر قدرت ایمان و شهادت طلبی، نوع و تناسب تجهیزات انفرادی رزم نیز راین میان فاکتوری اساسی و حائز اهمیت است.

متأسفانه وارداتی بودن این تجهیزات (منابع تامین خارجی، منابع تولید داخلی، اطلاعات پایه طراحی و ...) باعث شده است تا به علت عدم تطابق با خصوصیات فیزیولوژیکی و ارگونومیک کاربر ایرانی، عملاً این تجهیزات از کارایی مطلوب برخوردار نبوده و علی رغم صرف هزینه های گزاف از صندوق بیت المال، تلفات و ضایعات جبران ناپذیری بر بدنه نیروها وارد و طبع آن توان رزمی واحدها تحت تاثیر قرار گیرد و در طول سالهای دفاع مقدس، چه بسا اگر روحیه شهادت طلبی، دلاوری، ایمان و ایثار پرسنل نیروهای مسلح نبود نتیجه نبرد به شکل دیگری رقم میخورد. که متأسفانه بدلیل خلاء اطلاعاتی موجود این روند همچنان وجود داشته و بکرات درسازمانهای مختلف نظامی و انتظامی موجب بروز ضایعات انسانی جبران ناپذیر، کاهش توان رزمی و انباشت تجهیزات بی فایده در انبارها و اتلاف سرمایه می گردد. در مقابل دشمن فعلی با شعار اول ایمنی، به نحوی قدم بردارد تا با استفاده از انواع تجهیزات و روشها تلفات خویش را در جنگ کاهش دهد. لذا حداقل ضایعات به هدف دست پیدا کند و در این راستا سرمایه گذاری هنگفتی را در زمینه طراحی و تامین تجهیزات رزم انفرادی کارآمد به انجام رسانده است.

شاید هیچ چیز مانند تصاویر آتی نتواند عمق و شدت مسئله ای را که در طول هشت سال دفاع همه جانبه با آن درگیر بوده ایم نشان دهد.